

Stanje in razvoj kmetijstva v občini Logatec

Analiza stanja in razvoja kmetijstva na področju občine Logatec, ki jo je naredil in. Tone Robič, za obdobje 1970-1979 je pokazala, da so bili storjeni vidni prebrški na tem področju. Vloga, ki jo ima kmetijstvo pri gospodarski stabilizaciji naše države je vedno pomembnejša in večja, zato moramo tudi v naši občini razčleniti stanje kmetijstva in kako nadaljevati z njegovim razvojem v zaostrenih pogojih gospodarjenja. Porajajo se novi problemi, ki jih v minulem petletnem obdobju nismo poznali, oziroma občutili. To je med drugim tudi oskrba z repromaterialom: gnojili, krmili, vitaminskimi mešanici in pogonskim gorivom.

Za lažje spoznavanje problematike v kmetijstvu je prav, da pogledamo bistvene značilnosti razvoja kmetijstva v zadnjih desetih letih.

Zaradi ostrih klimatskih razmer, ki omejujejo pridelovanje vseh poljščin pa tudi zaradi razgibanosti in strmih kmetijskih zemljišč, sodi občina Logatec med 24 slovenskih občin s pretežno hribovskim kmetijstvom. Značilno za logaško kmetijstvo je velika razgibanost terena, saj kar 41 % kmetijskih zemljišč leži v legah z večjim nagibom od 29 %. Število kmečkovega prebivalstva se je zaradi zaposlovanja v nekmetijskih dejavnostih zmanjšalo od 20 % v letu 1970 na 15 % v letu 1979.

Zanimivo je, da v občini ni izrazitih pojavov odselitve celih zaselkov ali vasi, kar se dogaja drugje. Mlajši, za delo sposobni člani kmečkih družin, se sicer zaposlujejo se dnevno vozijo v Logatec ali Žiri, vendar se vračajo na domove. V vaseh obnavljajo domove in gradijo nove hiše. Podažlje ostaja tako gospodarsko aktivno, kot in poseljeno, čeprav se kmečko prebivalstvo poklicno preusmerja in dopolnjuje obhodek od kmetijske in gozdarske dejavnosti z zaslužkom v kakih drugi gospodarski dejavnosti.

Posledica splošnega razvoja je padec števila čistih kmetij od 339 v letu 1970 na 242 v letu 1979. To pomeni, da se je v tem obdobju zaposlil skoraj vsak tretji gospodar. Zaposlitev omogoča in tudi zahteva specializacijo in poenostavitev gospodarjenja na kmetijah in uvedbo mehanizacije. Negativno pa je, da tudi mladi na čistih kmetijah kažejo težnjo po zaposlovanju.

Kmetijskih zemljišč je vedno manj

Kmetijskih zemljišč je kar 1852 ha manj, kot jih izkazuje kataster. Gozd in grmičevje jih je poraslo 1382 ha, 469 ha pa je takih senožeti, ki se kosijo le občasno in jih ne bomo vključili v stalno intenzivno rabo, jih bo poraslo grmičevje. Nekatera zemljišča ležijo celo v bližini glavnih cest, na blago razgibanem terenu, kjer je možno uporabiti mehanizacijo za košnjo in spravilo sena. Večje komplekse pa lahko vključimo v pašo.

V skupni rabi (skupni pašniki) bi na opuščeni zemljiščih lahko organizirali živinorejsko proizvodnjo.

Zaradi intenzivnega usmerjanja v živinorejo se je na njivah zmanjšal delež posevkov žit in krompirja v korist krmskih kultur, silažne koruze in travnatih deteljin. Z velikimi krmskimi posevki in intenzivnejšim izkoriščanjem travnikov na ugodnejših legah so kmetje nadomestili izpad krme z odročnejših, strmih in na slabših tleh legajočih senožeti, kjer ni možna strojna obdelava oziroma spravilo sena. Zaradi usmerjenosti v govedorejo je bilo 1979. leta 90 % kmetijskih zemljišč namenjenih za pridelovanje krme za živino.

Proizvodna usmeritev

Osnovna usmeritev proizvodnje tega področja je živinoreja, kar je v skladu z naravnimi in drugimi možnostmi. Za posamezne tržne kmetije so izdelani ureditveno-investicijski programi, ki upoštevajo razmere na tej kmetiji, (želja ljudi, stanje delovne sile, oddaljenost od ZE, lega in nagib itd.), ter opredeljujejo vrsto proizvodnje (pitanje mlade živine, proizvodnja mleka).

Tudi v bodoče bo ostala osnovna usmeritev nespremenjena, večji poudarek pa bomo dajali:

- specializaciji proizvodnje,
 - organizirani dobavi telet za pitanje,
 - sovlaganju v proizvodnjo,
 - hitrejšemu prehodu znanja, oziroma novih metod gospodarjenja na kmetijah,
 - razbremenitev pospeševalcev administrativnih del.
- Za povečanje produktivnosti dela in s tem dohodka na kmetijah bomo uvajali naslednje proizvodne usmeritve in dopolnilne dejavnosti:
- reja plemenskih telic na paši za družbeni sektor in večje proizvajalce mleka,
 - reja ovac na manj kvalitetnih in opuščeni zemljiščih,
 - reja konj (SLO, pomanjkanje goriva, meso in izvoz),
 - gozdarstvo,
 - delo na domovih,
 - kmečki turizem.

Izvajanje planskih obveznosti tržne kooperacijske proizvodnje

Iz proizvodne usmeritve izhaja, da sta glavna tržna viška tega področja mleko in mlado pitano govedo. V zadnjih letih pa smo organizirali tudi tržno pridelovanje pšenice. Glede na naravne pogoje, ki vladajo na področju občine pa je vprašljivo nadaljnje širjenje pridelovanja pšenice za ustvarjanje tržnih viškov.

Odkup tržnih viškov v prvih 9 mesecih v primerjavi s planom leta 1982

M KZ »SORA« ŽIRI ZE ROVTE

tržni viški	plan 30.9.82.	realizacija 30.9.82.	indeks
MPG	56.250 kg	69.00 kg	122
Mleko	495.000 l	500.087 l	101
Pšenica	5.000 kg	9.870 kg	197
M KZ Logatec			
tržni viški	plan 30.9.82.	realizacija 30.9.82.	indeks
govedo	375 kom.	324 kom.	86
mleko	615.000 l	585.869 l	95
pšenica	-	7.000 kg	-

SpssNN Splošna ugotovitev, ki jo lahko podamo je, da proizvodnja ne poteka tako, kot smo pričakovali. Vzrokov za to je več, navajamo le najpomembnejše:

- Pomanjkanje repromateriala in rezervnih delov. V zadnjem letu imamo velike probleme za oskrbo družbenih kmetov s krmili za pitance in krave molznice, mineralnimi mešanici, mehanizacijo, rezervnimi deli, gradbenim materialom, gnojili. Zadrugi sta si prizadevali, da bi bila oskrba z repromaterialom nemotena, vendar je bilo zaradi nastalih razmer takšno oskrbo težko zagotoviti.

- Neurejeno razmerje med cenami repromateriala in tržnih viškov ter poslabšanje tega razmerja v primerjavi s prejšnjim letom. V svetu je priznano razmerje mladega pitanega goveda in koruze 8 : 1, pri nas pa je bilo to razmerje leta 1980 7,1 : 1 dne 30. 9. 1982 pa 3,9 : 1.

- Prav tako je z razmerjem med ceno MPG in ceno mineralnih gnojil. V letu 1980 je bilo razmerje 8,2 : 1, sedaj pa je 7,1 : 1. Podobno je z ostalim repromaterialom.

- Odkupne cene na pokrivajo proizvodnih stroškov, niti v ravninskih predelih Slovenije.

- Družbene stimulacije (premije) ne pokrivajo 30 - 50 % večjih stroškov proizvodnje v hribovskem in višinskem svetu, kjer se nahaja večji del naših kmetij.

- Povečanje transportnih stroškov zmanjšuje oddajenje mleka iz oddaljenih kmetij.

- Povečanje črnih zakolov mladega pitanega goveda in prodaja mesa na domu. Temu je kriva slaba preskrba občine z mesom in prenizka odkupna cena.

- Oddaja mleka direktno potrošnikom. Proizvodnja mleka je dejansko večja, kot jo navajajo podatki o oddaji tržnih viškov.

Le z rešitvijo teh in drugih problemov, ki niso direktno vezani s proizvodnjo, bo možno postaviti kmetijsko proizvodnjo na trdne temelje in od nje zahtevati boljše rezultate (več hrane).

Intervencijsko vlaganje v kmetijsko proizvodnjo

V letošnjem letu je bil v občini ustanovljen sklad za izvajanje intervencij v kmetijstvu in porabi hrane. Sredstva, s katerimi razpolaga, se zbirajo s prispevkom občanov od OD in naj bi bila namenjena prvenstveno za pospeševanje razvoja sodobne kmetijske proizvodnje, kajti le tako lahko pričakujemo trajne proizvodne rezultate. Na žalost pa služijo vse bolj za pokrivanje cenovnih neskladij. Ta sredstva so se v prejšnjih letih zbirala na osnovi SS, delila pa preko KZS.

V preteklih letih smo delitev sredstev prilagodili našim potrebam in kot ugotovljamo, smo dosegli lepe rezultate. Ta sredstva so se uporabljala za regresiranje mineralnih gnojil, urejanje čredinskih pašnikov, gradnje hlevov, nakup semenskih žit, zavarovanja živine, sofinanciranja pospeševalne službe.

V letošnjem letu je bil v okviru republike podpisan dogovor o enotni politiki in ukrepih pri pospeševanju proizvodnje hrane v letu 1982 in zatem izdan tudi odlok. Po tem odloku naši rejci prejemo premije za privez plemenskih telic, povečanje stalaža krav, za privez telet za pitanje in regres za mineralna gnojila. Pogoj za uveljavljanje premij in regresa je udeležba občinskega sklada. Ta občinski sklad pa je že imel za letošnje leto izdelan program ukrepov in razdelitev sredstev tako, kot je bilo za naše razmere najbolj primerno. S sprejetjem omenjenega odloka pa smo morali spremeniti plan in opustiti nekatere ukrepe, ki so bili za nas primerni in so v proizvodnji dajali dobre rezultate.

Kreditiranje proizvodnje in naložb

Kreditna politika je zelo pomemben dejavnik v proizvodnji hrane in razvoju sodobne kmetijske tehnologije. Preko hranilno kreditnih služb katerih soustanovitelj je, poleg kmetijskih zadrug, tudi GG Ljubljana TOK Logatec, se izvaja kreditiranje tekoče kmetijske proizvodnje (reskontni krediti za krmila, gnojila - KZ »Sora« Žiri) in naložbena vlaganja v kmetijsko proizvodnjo: gradnja hlevov, silosov in nakup me-

